

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XVI. Cùm inter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

15. q. 7. pro maiore tunc conseruanda auctoritate, oportuisse Episcopos, qui conuenirent, esse consecratos, prout Abb. antiquus, & Innoc. hic iudicare videntur, ver. inquisitionis: sed ista iam in defuetudinem venerunt.

CAPITVLVM XVI

Cum inter.

PARAPHRASIS.

Romanus senior Schafhufianus Monachus in Abbatem eius Monasterij electus fuit: sed Romanus iunior, & alij quidam se electioni opposuerunt. Controuersia hæc à Sede Apostolica varijs iudicibus commissa, sed decisa non fuit. Cum autem Romanus senior pro ferenda sententia apud Sedem Apostolicam instaret, Cælestinus III. Papa eum inuitum coëgit, vt in compositionem consentiret, atque renuncians Abbatæ de manu Pontificis Prioratum & Custodiam (seu Custodis officium) reciperet, ita vt ea dum viueret, possidere posset. Postea verò, cum idem Romanus domum reuersus fuisset, ab Aduersarijs suis Monachis, compositionem obseruare nolitibus, ad Prioratum & Custodiam admissus non est; sed malè tractatus, iniectis in eum manibus violentis: horum manus cum euasisset, appellauit ad Sedem Apostolicam, volens impedire, ne ad nouam electionem Abbatis procedere possent. Erat tum quoque in ijs Germaniæ partibus Legatus à latere, qui Monachos, ob hunc & alios eorum excessus, suspensioni, & Monasterium interdicto subiecerat. Sed illi nec interpositæ appellationis, neque suspensionis suæ rationem habentes, ad electionem nihilominus conueniunt, atque Romanum iuniorem in Abbatem elegisse referbantur. Hæc causa cum Innocentio III. Papæ relata esset, in primis respondit, Electionem Romani iunioris ex eo capite infirmari non posse, quia post appellationem celebrata sit: Cum enim Romanus senior Abbatæ corà Pontifice

renuntiaret, eius propriè nihil intererat, nouam electionem institui. Quòd verò ad alterum caput attinet, non poterat Pontifex satis tum cognoscere, num electio à suspensionis celebrata fuerit. Tametsi enim id colligebatur ex literis Præpositi & Capituli Cathedralis Constantiensis, in quibus de interdicto Legati à latere mentio facta; huic tamen relationi repugnabat factum Episcopi Constantiensis, qui vt Diocesanus dicto Romano iuniori in Abbatem electo benedictionis munus impendit: Quamobrem licet obiectum fuerit, non tamen probatum, electionem ab interdictis celebratam fuisse, eam Pontifex irritare non potuit: Visum itaque eidem fuit, vt causam duobus, in ijs partibus, Abbatibus committeret, hac forma, vt, si eis constiterit, electionem à suspensionis celebratam fuisse, ea penitus cassata, Monasterio, post suspensionis & interdicti sententiam, præmissa satisfactione condigna, relaxatam, personam idoneam prouideri curent.

SUMMARIUM.

1. *Papa in causis, maxime beneficalibus, potest partes cogere ad compositionem pacis statuendam, & discordia ac scandalum amouendi causa.*
2. *Non licet alicui appellare, si eius nihil intersit: licet tamen non tantum si alicuius intersit proprio nomine, sed etiam si alieno, v. g. si alicuius procurator constitutus sit, vel ratione necessitudinis, vt pater profilio, clericus in causa ecclesiæ, monachus in causa monasterij.*
3. *Abbas electus & confirmatus benedicitur, vt ea, quæ ordinis sunt, ritè exercere possit, v. g. populo benedicere, sacra vasa (si id ex privilegio Sedis Apostolicæ concessum sit) consecrare &c.*
4. *Cur instituta sit Abbatum & Præpositorum regularium benedictio, & inter hanc & consecrationem Episcopi quod discrimen.*
5. *Abbatibus vt tantum Dominicis diebus benedici debeant, nullo iure præscribitur.*

- tur, obseruari tamen solet, ut illa fiat Dominico siue alio festo die.
6. Abbas semel benedictus, si assumatur ad alterius monasterij praelaturam, non debet iterum benedici.
 7. Abbatissa si intra annum à confirmationis suae tempore benedictionem non accipiant sine rationabili causa, à iure suo excidunt, & nona prouiso fieri debet.
 8. Si electio Praelati celebrata sit à suspensis, vel excommunicatis, vel personaliter interdictis, ipso iure irrita est.

NOTANDVM I. Rom. Pontifex in causis maximè beneficialibus cogere potest partes contententes ad compositionem, pacis statuendæ, & discordiæ ac scandali amouendi causa. Ita Ioan. Andr. & Anton. num. 4. Abb. num. 1. cum Gl. marginali, Felinus in cap. 7. Quæ in ecclesiarum in 45. de Constitut. Ratio dari potest, quia in ecclesiasticis beneficijs supremam administrationem, & plenissimam dispositionem obtinet, cap. 2. de præbend. in 6. Alioquin verò, seu ordinariè, potest quidem iudex, imò sæpe debet partes contententes ad concordiam & compositionem hortari, iuxta cap. 1. & c. studendum 7. d. 90. non autem compellere inuitos: quin potiùs petentibus ius dicere cogitur, secundùm Gl. receptam in l. 1. §. Et post, ff. de noui operis nunciat. Nisi causa valde dubia & intricata sit, & partes longo tempore, magnis sumptibus, litigârint, vti hic tradit Anton. num. 26. Abb. num. 9. & docui lib. 1. Theol. moral. tract. 1. cap. 5. num. 16. §. Quæres. Pertinet enim ad Iudicis officium lites diminuere, l. quidam 21. ff. si certum petetur. Et maximè quidem in litibus beneficialibus, si decidi facillè non possint, Episcopi & similes Prælati partibus diu litigantibus compositionem imperare possunt, argum. cap. placuit 9. d. 90. & cap. quæsitum 5. de rerum permut. Videtur enim ex eo textu colligi, quòd Episcopus ex causa utilitatis etiam inuitos beneficiarios de loco ad locum institutâ beneficiorum permutatio- ne, transferre possit.

NOTANDVM II. Licet prioratus, &

alia officia seu beneficia claustralia, non sint perpetua, sed manualia, quæ secundùm Abbatis voluntatem auferri possunt, cap. cum ad Monasterium 6. §. Tales autem, de statu Monachorum: Sed neque à Sede Apostolica indulta prodire soleant, in quibus Religiosis Prioritates & similes administrationes seu officia ad vitam eorum confirmantur, cap. ad nostram 5. & c. seq. de confirmat. vtili; Excipi tamen debet, Nisi summus Pontifex alicui ex certa scientia regulare & claustrale eiusmodi beneficium siue administrationem in perpetuum, & vt irrevocabile ab inferioribus Prælatibus, conferat. Quod hic Cælestinus III. egit, propter bonum pacis, & concordie. Et ita annotauit Innocent. hic in princ. Anton. num. 8. & 27. Abb. n. 2. & 10.

NOTANDVM III. Non licet alicui appellare, si eius nihil interfit, vti hic dicitur, vers. Nos attendentes, in cap. quod sicut 28. hoc tit. & in l. 1. ff. de appellat. Verantamen, licitum est appellare non tantùm si alicuius interfit proprio nomine, sed etiam si alieno puta, si alicuius procurator constitutus sit, vel alienum negotium geras, & dominus mox ratum habiturus sit: Item affectionis, ac necessitudinis causa, pater, aut mater pro filio, si causa eius deserta sit, appellare non prohibetur, prout hæc habentur in cit. l. 1. Quamobrem eadem ratione clericus in causa ecclesiæ suæ, & Monachus in causa Monasterij sui, opponere se potest, si quid non restitè seu non canonicè agatur, & appellare; quia eius quodammodo interest, cum sit membrum ecclesiæ seu congregationis: Et ideo R. senior, tamen ab appellatione repulsus fuerit, quatenus contra electionem se opposuit proprium interesse prætendens, postquam is electioni suæ renunciârat; auditus tamen fuit, quatenus idem contra electionem appellauit, allegans eam à suspensis factam fuisse. Et ita Innocent. hic annotauit num. 2.

Obijcit Gl. hic ver. ex consensu: Si pars vna transactionem seruare nolit, etiam altera resillire potest, l. si diuersa 14. C. de transact. Respondeo, cum Abb. hic n. 13. in solut. 3. Abb.

3. Abb. antiquo in fine huius cap. Quod transigenti, si ex sua parte impleverit, & altera pars implere nolit, resilire licet: atque, nisi malit compellere ad implendum, transactionem rescindere: prout hoc ipsum etiã in contractibus innominatis contingit, l. 1. ff. de rerum permutat. & docui lib. 3. Theol. moral. tr. 4. cap. 3. n. 3. At verò in casu nostro compositio à Pontifice proposita, omni ex parte impleta, & perfecta fuit: Cùm & R. senior electioni simpliciter & purè renunciãrit: vicissim verò Prioratùs & Custodiã collatio eidem per manus Pontificis facta fuerit: Quare cùm postea Monachi, mutatã voluntate, eum recipere nollent, non poterat renunciationem suam reuocare, sed ius sibi in Custodia & Prioratu acquisitum, coram Sede Apostolica, aut Legato eius, ad obtinendam, aut retinendam possessionem, prosequi debebat.

3. NOTANDUM IV. Sicuti Episcopus post electionem & confirmationem consecratur, ita Abbas electus & confirmatus benedicitur, ut ea quæ ordinis sunt, ritè exercere possit. videl. populo benedicere, sacra vasa (si id ex priuilegio Sedis Apostolicæ concessum sit) consecrare, primam tonsuram & Ordines minores Regularibus suis subditis conferre, iuxta c. 1. d. 69. & Concil. Trid. sess. 23. cap. 10. de reform.

4. QUESTIO prima. Quare instituta sit hæc Abbatum & Præpositorum regularium benedictio? Respondeo: Institutam esse à sacris canonibus secundùm similitudinem & proportionem consecrationis Episcopalis: ut quia Abbates isti Episcopis proximi sunt secundùm honores, & quandam ordinis episcopalis participationem, ita etiam benedictionem aliquam participant. Sunt tamen non pauca discrimina inter consecrationem Episcopi, & Abbatis alteriùsve Prælati benedictionem. Primum, Episcopi consecratio per Sacri Chrismatis vnctionem fit, non item Abbatis benedictio.

Secundum. Consecratio Episcopi Sacramentum est, characterem imprimens: sed benedictio Abbatis est simplex & deprecatoria manûs impositio, c. 1. d. 69. iun. c. ma-

nus 74. causa 1. q. 1. Quamobrem consecratio Episcopi non nisi ab Episcopis fieri potest: sed benedictio Abbatis interdum ab Episcopo assistentibus duobus Abbatibus (ut similitudinem aliquam episcopalis consecrationis habeat) fieri solet.

Tertium, Episcopus, post confirmationem suam, antequam consecratus sit, absolute Episcopus, aut Pontifex appellari non deberet, secundùm Gl. in Clem. 2. in not. de celebr. missarum: sed Abbati, post confirmationem, tamen si nondum benedictus sit, nomen Abbatis absolute competit, prout docet Abb. in c. quanto n. 3. de offic. Ordinarij. Felin. in c. eam te n. 7. de rescript. Cardin. Tuschus ver. Abb. concl. 8. n. 3. argum. c. 1. de suppl. neglig. Prælatorum, c. indemnitate 43. §. sanè, hoc tit. in 6. & apparebit ratio ex seq. discrimine.

Quartum. Consecratio Episcopi simpliciter necessaria, ac veluti substantialis est, ad hoc ut actus ordini episcopali proprios exerceat, cuiusmodi est sacerdotes ordinare &c. sed neque alios actus ordinis episcopalis, qui non ita proprii sunt, quò minus Sacerdotibus simplicibus, seu non episcopis, à Sede Apostolica committi queant, videl. ordines minores conferre, vasa sacra consecrare, & similia Episcopus confirmatus, tamen si Sacerdos sit, ante consecrationem exercere potest: cùm enim sacramentalia ista ordini episcopali per se ac directè ab ecclesia annexa sint, ideo non vult ea nisi ab ordinatis episcopis exerceri. At verò benedictio Abbatis respectu exercitij ordinis non censetur esse substantialis, sed potius solemnitas quædam accidentaria, arg. cit. c. 1. de suppl. neglig. Prælatorum: Et constat ex eo, quia quibusdam in locis consuetudo viget, ut Abbates non benedicantur, & nihilominus omnia Abbatum, etiam quæ ordinis sunt, officia exercent, si Sacerdotes ordinati sint, teste Angelo ver. Abbas n. 3. Tuschus eod. verbo concl. 8. n. 3. Rodriq. tom. 1. regul. qq. q. 18. a. 2. & colligitur ex c. alienationes 37. causa 12. q. 2.

Cæterum, si consuetudo vigeat, ut Abbates vel Præpositi post confirmationem ac-

ceptam benedicantur, cum seruanda est regula proportionalis; Quod sicuti Episcopus post confirmationem electionis suae exercere potest ea, quae ad iurisdictionem spectant, non item ea quae ad Ordinis potestatem, c. transmissam 15. vbi bene Abbas antiquus, hoc tit. Ita etiam Abbati electo per confirmationem confertur omnis potestas iurisdictionis, non item ordinis potestas: Eam enim per benedictionem assequi censetur, iuxta c. cum contingat 11. de aetat. & qualitat. & docet Abb. in supra cit. n. 3. Syl. ver. Abbas n. 4. Adde his, quod quibusdam in locis Episcopi non aliter confirmant Abbates & Praepositos, quam vt ipsis canonicè electis benedictionem solemnem impendant. Quo in casu benedictio loco confirmationis est: Et hoc casu intelligendus videtur Innocentius in cit. c. 1. n. 1. de suppl. negl. Praelatorum, vbi significat, quod Abbas ante acceptam ab Episcopo benedictionem, administrare non debeat; praeterquam si is in mora, aut negligentia conferendi existat, iuxta cit. c. 1.

QVÆSTIO secunda. Quonam die Abbatis benedictio peragi debeat? Aliqui existimant, Dominico tantum die benedictionem dandam, vt Abb. Panorm. in c. cum sis, de consecrat. eccles. vel altaris; Hostiensis quoque, teste Gl. in Clem. 2. ver. benedici, tutius id esse, arbitratus est; propterea quod Episcopus Dominico die consecrari debeat, c. quod die 5. iun. Glossa ver. Sacerdotum, d. 75. Sed respondetur cum Gl. recepta in cit. Clem. Tuscho in cit. concl. 8. n. 10. Barbofa de offic. Episcopi p. 2. alleg. 27. n. 5 1. De hac re nihil statutum in iure reperiri: & idè necessitatem non imponendam, vt Abbates Dominicis tantum diebus benedicantur: Obseruari tantum solet, iuxta communem doctrinam apud Syl. ver. Abbas n. 4. Angelum n. 3. vt Abbatis benedictio siue dominico die, siue alio festo die celebretur; sicuti & ordines minores festis quibuslibet diebus conferri solent, c. 3. de tempor. ordinat. At verò Abbatis benedictionem quolibet die fieri posse, monet Gl. recepta in cit. Clem. ver. benedixi; quia longè minus habet be-

nedictio Abbatis, quam Abbatis, prout ibid. Gl. explanat.

QVÆSTIO tertia; Si Abbas, postquam semel benedictus est, ad alterius Monasterij praelaturam transferatur, debetne iterum benedici? Respondendum est negatiuè ex com. 6 muni doctrina apud Azor tom. 1. lib. 12. cap. 20. q. 4. Barbof. de offic. & potestat. Episcopi p. 2. allegat. 27. n. 5 1. Quemadmodum nec coniuges denuò benedici solent, si in prioribus nuptijs benedictionem acceperunt, c. 1. & 3. de sec. nuptijs. Accedit, quod benedictio Abbatis fiat ad similitudinem consecrationis episcopalis, quae iterari non potest. At verò Abbatis benedictionem iterari solitam esse, testatur cit. loco Azor, & Nau. in consil. 2. ad 1. q. de statu Monach. edit. 2.

His adde, quod in supra cit. Clem. 2. statuimus, poena decreta est, si Abbatis in Monasterijs, in quibus benedici solitae sunt, intra annum à confirmationis suae tempore, benedictionem accipere, absque rationabili causa intermittant, à iure suo penitus excidant; ita vt noua prouisio fieri debeat.

NOTANDVM V. Si concurrant probationes seu praesumptiones in vtraque partem contrariae, se inuicem infringunt, ac diminuunt, vt Iudex ijs stare non debeat, sed maiorem inquisitionem facere. Ita sumitur ex textu ibi, vnde vel scriptura, & notauit Imola n. 9. ex c. 3. iun. Gl. ver. & testibus, Qui filij sint legitimi.

NOTANDVM VI. Si Papa causam coram se, ob defectum probationum, sufficienter cognoscere & iudicare non possit, tum solet eam in partibus siue in loco, vbi testes audiri & examinari possunt, delegare, vti hic apparet, verf. fin. Idèque mandamus, & notauit Abb. hic n. 14. Interdum verò demandatur tantum per literas Compulsoriales, vt testes audiantur, instrumenta edantur, eaque Romam, pro causae informatione, mittantur.

NOTANDVM VII. Si electio Praelati celebrata sit à suspensis, vel excommunicatis, vel personaliter interdictis, ipso iure irrita est. Ita hic dicitur in fine c. iun. Gloss. ver. cassi-

Qualiter.

PARAPHRASIS.

Vacante ecclesiâ Pennensi, Canonici Primicerium ecclesiæ suæ, in Episcopum elegerunt. Is nondum acceptâ à Sede Apostolica confirmatione, administrationi Episcopatus se immiscuit, recipiendo cum à clericis, tum à laicis iuramenta; cum tamen scire debuerit, quod nemo secundum Apostolum ad Hebr. 5. cap. sibi sumit honorem, sed qui à Deo vocatur: Ideo Innocentius III. Papa tum ob hanc causam; tum etiam quia Primicerius episcopali muneri conuenientem scientiam non habebat, ipsius electionem irritandam iudicauit, omnia quæ vigore eius facta sunt, irrita esse pronuncians.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus electus ante confirmationem administrare non debet, alias ipso iure priuatus existit, nec per nouam electionem eligi potest.*
2. *Debet habere Episcopus scientiam competentem muneri episcopali, uti & alij Pralati & curati clerici conuenientem suis officijs.*
3. *Electione cassata, omnia rescindi debent, quæ ratione officij, aut iurisdictionis usurpata gesta sunt: secus est, si ob vitium aliquod occultum Episcopi, vel alterius Pralati, institutio vel confirmatio inualida sit.*

NOTANDVM I. Episcopus electus ante confirmationem administrare non debet. Ita hic, & in c. nôsti 9. vbi id docui not. vn. hoc tit. Alioquin eius electio in pœnam cassari debet: Imò ipso iure priuatus existit, ex quo tempore administrationi se malè ingessit, iuxta c. si auaritiæ 5. hoc tit. in 6. Tametsi aliqui aliter sentiant, quam quæstionem ibi examinabo.

Addit Abb. Panorm. hic n. vlt. ex Archidia-

cassata; vbi admonet, cassandam dici electionem, id est, cassam & irritam esse declarandam; quia suspensi eligere non possunt. Intelligi verò id, spectato hodierno iure, debet, si denunciati sint; vel si per exceptionem oppositam repellantur, prout docui in c. cum dilectus 8. de consuet. not. 5.

QUÆSTIO est; Si in censura suspensionis & interdicti R. iuniorem elegerunt, ad quem prouiso Prælati spectare tunc debebat, ad ipsos, an ad alios? Gl. fin. hic. quam sequitur ibi Abb. Panormit. & Anton. n. 22. ait: Quod à Capitulo seu Conuentu noua electio fieri debeat: idque colligit ex textu: quia cum Papa mandet, nouam prouisionem fieri, non autem explicet, à quibus, factis significare videtur, ad Capitulares pertinere, posteaquam ij à censura, post satisfactionem congruam absoluti fuerint.

Hæc doctrina vera est, cum tribus tamen limitationibus: I. est, Si Capitulares in hoc casu Rom. iuniorem elegerint suspensum, aut personaliter interdictum, idque scienter & illicite, tum priuati fuissent pro ea vice iure electionis, idque ad proximum Superiorem deuolutum fuisset, c. quamquam 18. in 6. Et fortasè in hoc ipso casu, cum Pontifex nesciret, quomodo electio prior peracta esset; maluit terminis generalibus uti, & mandare, vt de persona idonea consultatur.

II. Si Capitulares, posteaquam ob censuram omnes denunciati fuerunt, vel contra eos exceptum, electione irritam peregerint; atque ultra tres menses absolutionem petere, nouamque canonicam electionem facere culpabiliter intermittant, ius eligendi pro ea vice ad Superiorem deuoluetur, iuxta cit. c. quamquam. & c. vn. Ne Sede vacante, §. Cum verò.

III. Si non omnes Capitulares suspensi, vel interdicti sint, tum ijs priuatis (siue ipso iure, si denunciati existant, vel ope exceptionis) ius eligendi pro ea vice ad alios censurâ non irretitos deuoluitur, iuxta c. 2. de postulat. Prælatorum. vbi id docui not. 2. & c. Cum Vintoniensis 25. hoc tit.